

Быйыл ахсынны 22 күнүгэр Саха сирин уһулччулаах государственай-партийнай деятелэ Максим Кирович Аммосов төрөөбүтэ 110 сылын туолар

Таптаһа, ытыктаһа улааппыным

Мин Максим Кирович Аммосов кытта биригэ төрөөбүтүм. Билигин 71 саасар сылдыбын.

Кини биһиги кэргэммитигэр бэһис оҕо этэ. Түөрт оҕо Максимтан сааспытынан аҕа этибит. Аҕабыт Кир Васильевич Аммосов, ийэбит Анастасия Леонтьевна олус кыаммат дьадаҕы буоланар, Максим аҕабытыгар, Дмитрий Михайлович Аммосовка, иитилибитэ.

Кини төһө да атын киһиэхэ иитилиннэр, биһиги аймахтыгы Аммосовтар уонна Охлопковтар Урук Буур диэн сиргэ сайылдырыбыт, Аччыгы арыы диэн сиргэ кыстырыбыт. Онон барыта уон ыал буоламмыт чугас-чугас олорон, кыра оҕолор бары бииргэ буккуһа оонньоон-көрүлээн улааппыппыт.

Биһиги хайабыт да Максими кыра саастаах диэн баттаабат, атаҕастаабат этибит. Ити курдук эйэлээх-

тик, иллээхтик сылдыбыт биһиги бэйэ-бэйэбитин таптаһа, ытыктаһа улаатарбытыгар төрүүт буолбута.

Истин-үтүө сигили

хааларга тиэрпитэ. Мин куоракка эмтэнэр санаам суоҕа. Харахпынан ыалдыбыппын Максим хантан эрэ истибит эбит этэ. Миигин куоракка Максимнаах-

мыт оҕо эрдэбиттэн көрсүө-сэмэй, эйэбэс, аһыныгас майгыта-сигилитэ бэйэтин кытта тэнгэ улааппыта.

Наталья ОХЛОПКОВА, Максим Аммосов эдьийэ.

Максимга толору баара. Биир маннык холобуру аҕалыахпын баҕарабын. Максим Дьокуускайга совнарком бэрэссэдээтэлинэн үлэли олодор кэмигэр, мин харахпынан ыалдыан, хараҕа суох буолар кутталламмытым. Оччотооҕу ыар, эрэйдээх олоххо трахома ыарыы миигин, эдэр дыхтары, хараҕа суох сабыллан

ха киллэрбиттэрэ. Балыһаҕа сытыран, миигин наһаа кыһанан-мүһэнэн эмтээбиттэрэ. Барыта үс төгүл эпээрээсийэ онгорбуттара. Мин хараҕым үтүөрбүтэ. Билингэ диэри үчүгэйдик көрөбүн.

Оҕолоор! Былыр "Оҕо — оҕо эрдэхтэн" диэн өс хоһоонун тутталлара. Эмиэ ол курдук, биһиги Максим-

ХААРТЫСКАЛАРГА: 1. Н.К. Охлопкова (1882-1967 сс.) уонна кыра быраата Д.К. Аммосов (1904-1992 сс.). 2. М.К. Аммосов иитилибит ийэтэ Анастасия Васильевна Аммосовалыын.

Максим маннык эйэ

Максим 9 саастааҕар Намга Куонда Кэриэс церковнай-приходскай оскуолатыгар Хатырыктан үөрэнэ кэлбитэ. Кинини күһүн, биһиги үөрэнэн ырааппыпыт кэннэ, аҕалыттар. Оскуолаҕа 30 оҕо үөрэнэрэ. Олортон уон оҕо пансионга олодор. Элбэх оҕо бэйэлэрин астарынан аһаан үөрэнэллэрэ.

Максим тоҕо хойутаан кэлбитэй? Пансионтан хайа эрэ оҕо уурайан хаалбыта. Ол оҕо оннугар Хатырык нэһилиэгиттэн биир оҕону көрдөөбүттэр этэ. Онно кини Степан Охлопков, Харлампий, Никита Прокопьевтар, Иван Никифоров диэн табаарыстарыттан саамай аччыгы саастаахтара буолан кэлбитэ. Ити 1906 сыл эбитэ буолуо. Максим төһө даҕаны хойутаан кэллэр, үөрэбэр үчүгэй буолан, сааһыары барыбытын баһыйан барбыта. Сарсыарда таңара үөрэбэр, күнүс сурукка-бичиккэ үөрэнэбит. Күн айы наар таңара малыппатын аабыы салгытыннарар буолара.

Биһиги таспытыгар (пансион дьэтиттэн чугас) сыылынайдар олороллоро. Кинилэр уонтан тахса этилэр. Сорохторо политическай сыылынайдар. Киэһэ айы оонньоу-күлүү, ырыа-тойук, музыка бөбө буолара. Биһиги, оскуола оҕолоро, кинилэри кытта бииргэ

ороһо сылдыарбыт, оонньоуларын көрөбүт. Максим, үөрэммитэ хаһыс да сыла буолтун кэннэ, политической сыылынайдары кытта ороһон, кэпсэтэн-

ипсэтэн барбыта. Кинилэртэн эбии үөрэнэр буолбута. Араас кинигэлэри уларсан аҕара. Ити кинигэлэр үгүстэрэ нуучка классиктары айымньылар этэ. Максим олус умсугуйан аҕара. Биһиги табаарыспыт барыны-бары билбит-көрбүт буолан иһэрэ уонна биһиэхэ кэпсиэр этэ.

Максим кэнники сылларга, аҕабыт төһө да мөхпүтүн иһин, таңараҕа үгүстэрэн олох аккаастаммыта. Аҕабыт кэнники оҕолор ийэлэригэр, аҕаларыгар үгүстэрэ тийбитэ. Онно Максим: "Оҕолоор, куттаныман, оччо улахан

туох да суох буолуоҕа", — диэр этэ. Оҕолор таңараҕа үгүстэр буолуулар айдааны тарпыта. Дьонноро ыраах нэһиликтэртэн кэлитэли сылдыбыттара. Оттон

Максим: "Таңараҕа үгүстэрэн туох да туһа кэлбэт", — диэн биһигини үгүстэрбэт этэ. Кэнники санаатахха, ити кини политической сыылынайдартан ингэриммит санаата этэ.

Биһиги Максимыт түөрт сыл үөрэнэн, Нам оскуолатын бүтэрбитин кэннэ дьоно: "Нэһилиэк эрдэбин суруйар киһи буолбут", — диэн салгы үгүстэрбэтэхтэрэ. Онон кини биир сыл бэйэтин нэһилиэгэр үлэлээбитэ. Ол олорон үгүстэрэн сыылынай нуучаттан дириг биһини ылым диэр буолара.

Максим Кирович бииргэ үөрэммит доботторун умнубат ытыктыыр буолара. Кыһыл Дэрэбэһэ диэн сиргэ 30 дэһээтэйгэ холбоһон бурдук ыспыттарын курдук, Хатырык арыы кэннигэр нууччалары кытта кыттыгас бурдук ыһаллара. Биһиги кинилэри үтүктүбүппүт. Максим Кирович 1926 сыллаахха биһиэхэ тийэн кэлбитэ уонна саамай сөпкө тэриммикит, кэнники артыал диэни тэрийиэхпит диэбитэ.

Максим оҕо эрдэбиттэн сыгыы өйдөөбө, үчүгэйдик үөрэнэрэ, табаарыстарыгар эйэбэс этэ. Кини эт-хаан өтүгүнэн сайдылааҕа, ылыммыт үлэтин хайаан да толорон эрэ баран арахсара. Барыны-бары билиэн-көрүүн баҕара.

Биһиги бииргэ үөрэммит табаарыспыт Максим итинник этэ.

ХААРТЫСКАҔА: Максим Аммосов (2-с кэккэбэ хаҕастан иккис) Дьокуускай куорат 4 кылаастаах училищетын үөрэнээччилэрин кытта.

В. НИКИТИН ахтымыттан С.К. СИВЦЕВ суруйуута.

Бу ахтымылар "Бэлэм буол" хаһыат 1967 сыл ахсынны 24 күнүнээҕи 103-с №-тэн ылылыннылар.

Кылаабынай редактор
Н.И. ПРОТОПОПОВА
(т. 42-35-56)

Редакторы солбуйааччылар:
В.Н. Угарова (т. 42-07-91)
Е.А. Третьякова (т. 42-09-20)
А.В. Васильев (т. 42-31-51)

Энциклопедия секретарь
О.А. Борисова (т. 44-49-17)

Энцикл. секр. көмөлөһөөччүтэ:
Ю.А. Троев (т. 42-31-53)

Отдел энциклопедия:
Н.П. Васильев (т. 34-11-12)
Е.С. Иринева (т. 34-48-24)
А.Н. Павлов (т. 34-11-12)
Т.И. Алексеева (т. 42-07-91)
М.В. Кондратьева (т. 42-10-75)
Д.Н. Мухин (42-31-53)

Отдел редактордара:
А.Н. Курилкина,
И.А. Андросов, Л.А. Устинова,
Т.И. Жиркова, Е.Р. Николаев

Анал корреспондентар:
Н.С. Дмитриев,
Е.Г. Юмшанова, О.М. Шамаева,
Е.Н. Габышева, В.П. Иванов,
М.М. Юмшанова,
М.П. Решетникова,
Ж.В. Леонтьева,
Ю.Ю. Слепцова,
А.Д. Данилова, Г.Е. Белоусов,
С.В. Петрова, А.М. Архипова,
А.Н. Москвитина,
А.Н. Аргунова

Фотокорреспондент
А.Г. Степанов

Художниктар:
С.Г. Мухина, А.С. Собакина

Корректордар:
А.С. Жиркова, М.Ф. Лыткина

Сурук отдела:
Н.В. Ефремова, З.А. Михайлова

Оператордар:
О.М. Кириллина, Р.Н. Чайнова

Аадырыспыт: ГСП, 677891
Дьокуускай куорат,
Орджоникидзе уул., 31 №-рэ

Электроннай почта:
E-mail: keskil@inbox.ru
keskil@sakhanet.ru

Факс 42-35-56

Ыстатыйаҕа гонорар ылыах-хын баҕарар буоллаххына, ааккын, араспааннаҕын, аҕа аатын, төрөөбүт күнгүн, ыйгын, сылгын; төрөөбүт сибидиэтэлистибэтин эбэтэр паспортун (хаһан, ким биэрбитин, сериятын, №-рин); дьэ-тэҕи аадырыскын, ханнык оскуолаҕа үөрэнэргин толору суруйан ыт. Пенсоннай страховканг сибидиэтэлистибэтин (медцинскэй буолбатах), өссө нолуок инспекциятын сибидиэтэлистибэтин ксерокопиялар.

Хаһыаты СР Правительствота, "Кэскил", "Юность Севера" хаһыаттар редакцияларын коллектива олохтоотулар. Бу нүөмэр "Якутия" Медиахолдинг ААО-ба бэчээттэннэ: Дьокуускай к., Орджоникидзе уул., 38 №-рэ.

Хаһыат Россия БТРМ Саха сиринээҕи территориальной управлениетыгар регистрацияланна.

2000 сыл атырдыах ыйын 18 күнүгэр ПИ 19-0260 №-дээх регистрация оҕоһулуна.

Нүөмэри бэчээккэ биэрииграфига — 17.00
Илии батанна — 16.00
Тираһын ахсаана — 4444
Офсетнай бэчээт
Сакааһын №-рэ 95
Кээмэйэ 2 бэчээтинэй л.
Индексэ: 54850